

Derzsi-hegy: A Zagyva-völgy K-i oldalán álló, a környezetéből markánsan kiemelkedő, vízmosásokkal szabdalalt hegyen három lelőhelyet regisztráltunk (22–24. lh.). Pattintott kőeszköztöredékeket, szilánkokat, gyártási hulladékot, őskori és bronzkori (Kyjatice) kerámiát gyűjtöttünk.

Diófa-tábla: A Zagyva bal oldali teraszán a lejtőről kovagumót, szilánkokat és szilánkeszközt gyűjtöttünk (7. lh.). A terasz egy másik pontján, vízmosásokkal szabdalalt völgy mentén álló dombtetőn felső paleolit jellegű eszközöket, szilánkokat, gyártási hulladékot, magkövet, fosszilis csontdarabkát gyűjtöttünk (8. lh.).

Diós-patak völgye: A völgyben öt helyen is regisztráltunk lelőhelyet (9–12., 18. lh.), kettőt a völgy mentén álló dombtetőn és völgy felé eső lejtőjén, kettőt a hegylábi felszínen. Megmunkált nyersanyagdarabokat (limnikus kovaközeteket), eszköz- és magkötöredékeket, pattintott kőeszközöket és szilánkokat, fosszilis csontdarabkát, ékszercsigát, valamint bronzkori és középkori kerámiát gyűjtöttünk.

Horka: A 12. sz. lelőhelytől kb. 100 m-re az enyhén magasodó dombon pattintott kőeszközöket, szilánkokat, eszköztöredékeket, megmunkált nyersanyagdarabokat, fosszilis csontdarabkákat és középkori kerámiát találtunk; ez utóbbi a kőanyaggal együtt került elő a felszínen (13. lh.).

Hosszú-dűlő: A Zagyva jobb oldali teraszán két helyen is őskori kerámiát, pattintott kőeszköztöredéket, valamint recens fogzománctöredéket gyűjtöttünk (1–2. lh.).

Peres: A Zagyva jobb oldali teraszán őskori zúzalékos soványítású kerámiát, paticsot és kovaszilánkot gyűjtöttünk (3. lh.).

Tök-föld: Ebben a határrészben hét lelőhelyet regisztráltunk (14–17., 19–20., 28. lh.). A dombháti ill. domlábi felszínen pattintott kőeszközöket és töredékeiket, szilánkokat, megmunkált nyersanyagdarabokat, fosszilis csontdarabokat, kavicseszközöket, magköveket továbbá késő bronzkori kerámiát találtunk.

Városerdő: A Zagyva bal oldali teraszán, a település határán a Városerdő mellett vezető földút vonalában kovaszilánkokat és eszköztöredékeket, andeziteszköz töredékét és fosszilis csontdarabkákat gyűjtöttünk (5. lh.).

21. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán hatalmas kiterjedésű késő bronzkori (Kyjatice) lelőhelyet észleltünk, amelyen keresztül folyik a Diós-patak. A kerámia nagy számban és egyenletesen jelentkezett. A lelőhely különböző pontjain bronzkori és középkori kerámiát, őskori megtelepedésre utaló kovaleteket és andezit-szilánkot találtunk. A lelőhelyen keresztül Szurdokpüspökibe vezető mélyút oldalfalában késő bronzkori (Kyjatice) kerámiát és kovaleteket találtunk. 2005 nyarán a Kubinyi Ferenc Múzeum régészei leletmentést végeztek, Árpád-kori kemencét tártak fel.

25. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán, a dombtetőn és a lejtős részeken nagy kiterjedésű őskori és esetleg őskori felszíni település nyomait figyeltük meg. A leletek – pattintott kőeszközök, szilánkok, magkövek, fosszi-

lis csontok – a felső paleolitikum korai szakaszához tarthatnak. A felszínen elszórtan középkori kerámiát is találtunk.

26. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán, a település feletti kis dombtetőn és a lejtőn pattintott kőeszközöket, szilánkokat, magkövet, gyártási hulladékot, megmunkált nyersanyagot, továbbá késő bronzkori, Árpád-kori fenékbélyeges és középkori kerámiát találtunk.

27. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán a dombtetőről és lejtőjéről pattintott kőeszköz-szilánkot, eszköztöredéket gyűjtöttünk, melyek egy része feltehetőleg felső paleolit jellegű. A kőanyagtól elkülönülve szórványosan késő bronzkori és középkori kerámiát is találtunk.

Konzulens: dr. Ringer Árpád.

Munkatársak: Gutay Mónika, Kerékgyártó Gyula.

RACZKY PÁL

389. Tarcal, Közös legelő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B

Helyi lakos a Tarcal és Mezőzombor között egy kis dombon kőbaltát talált. A helyet Gulya- vagy Csordaszállásnak is nevezik.

2005. augusztus 16-án helyszíni szemlére a leletbejelentővel Tarcal felől közelítettük meg a lelőhelyet. Megállapítottuk, hogy a dombról ismeretlenek markolóval vittek el humuszt. A bolygatott területen egy emberi csontváz részeit találtuk, valamint cserepeket, paticsot, kagylódarabokat. Körbejártuk a kiemelkedést, melyet sűrűn benőtt a gyomnövényzet, de így is látszik, hogy árokkal vették körbe, a kiásott földet a dombra halmozták.

A leletanyagot neolit cserepek, obszidiánok alkotják, valamint a középső bronzkor hatvani kultúrájának cserepei és paticsok. Minden jel szerint az enyhe kiemelkedésen az újkőkorban megtelepedtek, majd a középső bronzkorban árokkal vették körül a telepet, illetve a dombot.

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA

390. Tatabánya, Csákányos-pusztá

(Komárom-Esztergom megye) Á

2003-ban kezdtük meg az egykori Csákányegyház falu plébániatemplomának és a körülötte fekvő település régészeti feltárását. 2005. június 15. és augusztus 26. között a DK-i templombelső tártuk fel, valamint az épülettől K-re levő kisebb sáv sírjait. Az épület belső része a falak alapjait képező szálkőig bolygatott volt. Az újkori szakszerűtlen kutatások során a templom teljes padlózata megsemmisült, az épületen belül sírokat nem találtunk. A falakon kívül további ívsoros párkánytöredékeket találtunk, valamint jó néhány román kori ablakeret-töredéket, valamint a bejárati ajtó töredékeit, amely a DK-i falszakaszon volt. Talán az épület belsejében állt az a kőből faragott szenteltvíztartó, amelyet a falon kívüli omladékrétegben találtunk meg. Az épüle-

ten kívüli sírok melléklet nélküliek voltak, az idén 32-t tártunk fel. A temető zöme valószínűleg a templomtól ÉEK-re helyezkedett el. A bolygatott rétegekből 13–14. századi kerámia került elő.

A leletanyag a Tatabányai Múzeumba került.

LÁSZLÓ JÁNOS

391. Tápióbicske, Várhegy, Kalapos-hegy

(Pest megye) B

A két – régészetiileg védett – bronzkori földvár területén továbbra is üzemel a motocross-pálya. Ennek pusztításai főleg a Várhegyet érintik: tolólapozással ugratókat készítettek, és ezzel nagy valószínűséggel megsemmisítették a kultúrréteget. A közelben levő Kalapos-hegy eléggé bozótos, itt talán kisebb mértékű a pusztulás. A Várhegyen a motocross-pálya által nem érintett terület szántóföld, itt 2005 tavaszán a kukoricában még észleltem az egykori átvágást. A tolólapozás során félretolt földben elég sok bronzkori cserepet találtam.

MIKLÓS ZSUZSA

392. Tápióság határa

(Pest megye) B

Téglaházi-dűlő: A falu ÉNy-i szélén, a Tápiót kísérő magasparton található a bronzkori földvár. A lakóterület 2005 tavaszán füves volt, az átvágást viszont szántották. Oldala a Tápió felől meredek, itt három oldalról terasz határolja a védett területet. A szántott részen bronzkori cserepeket, állatcsontokat találtam.

Várhegy: Az irodalomban inkább Káva-Várhegyként szereplő lelőhely közigazgatásilag Tápiósághoz tartozik. A bronzkori földvárnak a Ny-i, a völgy felőli része bozótos erdő (a sáncárok valamivel áttekinthetőbb), K-i fele, a dombtetőn szántóföld. A 2005 tavaszán végzett terepbejáráskor az éppen kikelt napraforgóban is elég jól látszott a sáncárok K-i szakasza. A felszínen igen sok volt az edénytöredék, állatcsont.

MIKLÓS ZSUZSA

393. Tápiószentmárton, Hatvani-hegy

(Pest megye) B

A Hatvani-hegy a Tápió partján, a falu Ny-i szélén emelkedő dombosor Ny-i végén található. 2005 tavaszán, a terepbejárás idején fiatal kukorica volt benne. Az erősen elszántott bronzkori földvár felszínén közepes mennyiségben találtam cserepeket, állatcsontot. A talaj homokos volt.

MIKLÓS ZSUZSA

394. Tengelic, Alsó-Hídvég

(Tolna megye) Kö

2005. április 6-i terepbejárásunk során Tengelic Ny-i határszélén, Alsó-Hídvégtől kb. 1,5 km-re DNy-ra, a Sár-

víz két levágott kanyarja között fekvő, meredek oldalú, kb. 12 m magas domb tetején középkori egyházas falu, vélhetőleg Hídvég nyomait azonosítottuk a szántásban kb. 400×200 m-es területen. A faluhely K-i szélén, az enyhén K felé lejtő dombtetőn kb. 30×20 m-es részen közepes mennyiségben – köztük meglehetősen nagyméretű – köveket és kevesebb téglatöredéket, valamint közepes sűrűségben embercsontokat figyeltünk meg. A felszíni leletek alapján a falu a török korban pusztult el.

Munkatárs: B. Kohári Gabriella (KÖH, Pécs).

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

395. Tengőd, temető

(Somogy megye) Kö

2005. március 18-án végzett terepbejáráskomkor a község DNy-i részén, a Kányára vezető úttól D-re fekvő temetőnek nagyjából a közepén, annak K-i szélén, kb. 30×30 m nagyságú bozótosban elszórtan középkori jellegű téglatöredékek utaltak a régi Tengőd egyházának helyére. A terület déli szélén kb. 10 m hosszú mélyedés húzódik Ny–K-i irányban, amely talán falra vagy árokra utal. A bozóttól D-re fekvő füves-gazos sáv É-i részén, a jelenlegi sírok körüli földben középkori téglatöredékeket és szétszórt embercsontokat figyeltem meg. A középkori falu azon a két patak közti földnyelven kereshető, amelynek pontosan a közepén helyezkedik el a templom.

K. NÉMETH ANDRÁS

396. Tét, Malomhely-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) B

2005. január 4-én helyszíni szemlét tartottam Téten, a településrendezési terv által érintett három területen. A 2. és 3. sz. területen régészeti jelenséget nem találtam.

A 6. sz. tervezési területen a Móríchidára vezető úton, a Malomhely-dűlőben régészeti lelőhelyre leltem, ami a Csángota-érrel párhuzamosan futó kis, alacsony dombháton található. Csak a Ny-i nyúlványa ér ki az erdőből, ahol őskori (bronzkori?) cseréptöredékek heverték.

LOSONCZI MÁTÉ

397. Tiszadob, Reje

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U

2005. június 27. és július 25., ill. november 8–18. között végeztünk megelőző feltárást a lelőhelyen, egy baromfitelep építését megelőzően. A tervezett csarnokok 4 betonoszlopának a helyén dolgozhattunk.

A feltárt neolitik teleprészlet a Tiszavasváriba vezető út jobb oldalán fekszik, 150 m-re a vasútvonaltól. Kibontottunk 15 objektumot, közülük 6 kisméretű gödör, előkerült egy kút és 4 nagyobb méretű gödör. Külön említésre méltó a 3 félig földbe ásott lakóház. Az egyik mérete 16,8×11,2 m, benne tűzhelyet is találtunk. Előkerült két csontvázas, zsugorított pozíciójú sír is sírmel-